

การยกระดับกลุ่มอาชีพสู่มาตรฐานวิสาหกิจชุมชน : กรณีกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ตำบลนาจั่ว
อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย

Enhancing Occupational Group into Community Enterprise Standards : A Case
of Bee Farmer Group, Na Ngio Sub-district, Sang Khom District, Nong Khai
Province

ชุตีพงศ์ คงสันเทียะ*

Chutipong Khongsanthia

ชฎล นาคใหม่**

Chadon Nakmai

Received : November 7, 2022

Revised : January 6, 2023

Accepted : January 16, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และศักยภาพกลุ่มเบื้องต้นของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง (2) เพื่อจัดกิจกรรมยกระดับกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งสู่มาตรฐานวิสาหกิจชุมชน และ (3) เพื่อกำกับและติดตามการเข้าสู่มาตรฐานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ตำบลนาจั่ว อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย โดยเป็นการวิจัยเชิงพัฒนาที่ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งมีศักยภาพการผลิตด้านการรวมกลุ่มและด้านสภาพแวดล้อม แต่กลับมีปัญหาด้านมาตรฐานโครงสร้างและการจัดกลุ่ม ขาดความรู้และทักษะการเลี้ยงผึ้งที่ถูกต้อง บรรจุภัณฑ์ไม่มีมาตรฐาน และขาดการวางแผนพัฒนาในระยะยาว จึงได้มีกิจกรรมอบรมให้ความรู้การปรับปรุงโครงสร้างกลุ่มและขอขึ้นจดทะเบียนกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจากการติดตามผลพบว่ากลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งเกิดการวางแผนโครงสร้างและกลไกภายในกลุ่มอย่างมีมาตรฐาน มีการขอขึ้นจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนในชื่อ “วิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งป่าร้อยภู” และมีการวางแผนพัฒนากลุ่มในระยะยาว โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้การเลี้ยงผึ้ง บรรจุภัณฑ์ การเงิน การตลาด การแปรรูป เป็นต้น ข้อเสนอแนะสำคัญ ได้แก่ การใช้กระบวนการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพ

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Lecturer of Department of Social Development, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Udon Thani Rajabhat University(Corresponding Author) e-mail: chutipong.kh@udru.ac.th

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาภูมิสารสนเทศเพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Lecturer of Department of Geo-Informatics for Development, Faculty of Humanities and

Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University

เพื่อเป็นแนวทางพัฒนากลุ่มอาชีพ และการทำแผนกิจกรรมระยะเร่งด่วน ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพสู่ความยั่งยืน

คำสำคัญ : การยกระดับ / กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง / มาตรฐานวิสาหกิจชุมชน / นางิ้ว / หนองคาย

ABSTRACT

This research aimed to (1) to study the problems, needs, and basic potential of bee farmers, (2) to organize enhancing activities of bee farmers to the community enterprise standards, and (3) to supervise and monitor the entry into the community enterprise standards of the bee farmers in Na Ngio sub-district, Sang Khom district, Nong Khai province. Mixed methods research combines elements of quantitative research and qualitative research was employed in the study. The findings revealed that bee farmers had the potential for honey production in terms of group production in a beekeeping-friendly environment, but they lacked knowledge of group governance, the necessary beekeeping skills, the ability to produce standardized packaging, and a long-term development strategy for the group. As a result, training sessions were organized to address the issues and encourage the group to apply to become a community enterprise. According to the follow-up to the training results, it was found that the bee farmers successfully devised a standardized group management structure and a sustainable development plan for the group focusing on beekeeping knowledge, packaging, finance, marketing, processing, and other areas. Additionally, they submitted an application to register a community enterprise under the name "Roi Phu Wild Honey Community Enterprise". Main recommendations, namely using the process of analyzing problems, needs and potential as a guideline for developing occupational group and making urgent, medium and long-term activity plans to develop occupational group towards sustainability.

Keywords : Enhancing / Bee Farmer Group / Community Enterprise Standards / Na Ngio / Nong Khai

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนไทยแทบทุกระดับ ประกอบกับภาวะโรคระบาด COVID-19 ยิ่งทำให้การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมาต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน ความผันผวน และความคลุมเครือ ซึ่งการที่จะเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและกลุ่มให้อยู่ได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างฐานความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจและการแข่งขัน ดังเช่นในยุทธศาสตร์ที่ 3 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญต่อการ

ผลิต การค้า และการลงทุน โดยเฉพาะการสร้างมาตรฐานให้กับกระบวนการผลิตและทักษะของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะในฐานการผลิตระดับชุมชน อันได้แก่ วิชาสหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และรวมถึงภาคเกษตรกรรมด้วย (Office of the National Economics and Social Development Council, 2016)

จังหวัดหนองคาย เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพด้านเกษตรกรรม จะเห็นได้จากทิศทางของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด (ระยะ 5 ปี) พ.ศ. 2561-2565 ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและยกระดับศักยภาพด้านกระบวนการและองค์กรเกษตรกรในการผลิตสินค้า โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย และ ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในภาคการเกษตร ทำให้มีกิจกรรมพัฒนาแก่เกษตรกรในจังหวัดอย่างหลากหลาย ได้แก่ การสร้างมูลค่าเพิ่ม การส่งเสริมตลาดสินค้า การสนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้และการเข้าถึงบริการข้อมูลการเกษตร และการส่งเสริมการกำกับมาตรฐานด้วยการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน (Nong Khai Provincial Agriculture Extension office, 2016) ทำให้จังหวัดหนองคายมีจำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนแล้วทั้งสิ้น 187 กลุ่ม (Community Enterprise Promotion Division, Department of Agricultural Extension, 2022) และกำลังอยู่ในกระบวนการยื่นจดทะเบียนอีกจำนวนหนึ่ง

จากข้อมูลการสำรวจเบื้องต้นของตำบลนาจั่ว อำเภอสว่าง จังหวัดหนองคาย ช่วงมีนาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2564 พบว่า ตำบลนาจั่วมีศักยภาพในด้านภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการทำการเกษตรและอาชีพของประชาชน พืชเศรษฐกิจหลักคือกล้วยและยางพารา ทั้งยังมีการรวมกลุ่มด้านอาชีพและจดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว 15 กลุ่ม (The Working Group of the Integrated Sub-district Economic and Social Upgrading Project (U2T) Na Ngio Sub-district, Sang Khom District, Nong Khai Province, 2021, pp.1-4) ในขณะเดียวกันก็มีโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ๆ โดยมีการขยายตัวของพืชเศรษฐกิจใหม่จำพวกผลไม้ (เช่น ทุเรียน เงาะ และโกโก้) ซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับแผนการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ผลักดันโดยหน่วยงานเกษตรและสหกรณ์ทั้งระดับอำเภอและจังหวัดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2562 (Nong Khai Provincial Public Relations Office, 2019) จึงทำให้เกิดกลุ่มเกษตรกรอาชีพใหม่ขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง “กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง” ก็เป็นผลพวงจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจดังกล่าวด้วย

กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งเป็นการรวมกลุ่มอย่างหลวมๆ ซึ่งริเริ่มโดยเกษตรกรสวนผลไม้ บ้านชำเจียง หมู่ 2 ตำบลนาจั่ว อำเภอสว่าง จังหวัดหนองคาย ที่เลี้ยงผึ้งโพรงป่า (Apis cerana Fabricius) เพื่อช่วยให้ผสมเกสรในสวนผลไม้ โดยใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับเทคโนโลยีอย่างง่าย เช่น การทำรังล้อมผึ้งด้วยท่อปูนซีเมนต์ ต่อมาเมื่อการเลี้ยงผึ้งโพรงป่าในสวนผลไม้เป็นที่นิยมมากขึ้น จึงทำให้ได้ผลผลิตน้ำผึ้งที่เพียงพอต่อการจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ทั้งในและนอกพื้นที่ โดยเน้นการขายส่งเพื่อนำไปแปรรูป ได้แก่ ส่งให้ร้านอาหารและเครื่องดื่ม หรือส่งให้กลุ่มอาชีพอื่นนำไปเป็นวัตถุดิบผลิตอีกทอดหนึ่ง (เช่น กลุ่มกล้วยตาก/กล้วยแปรรูป) ทั้งนี้เพราะผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งยังไม่มีตราสินค้าและฉลากรับรอง จึงทำให้การจำหน่ายยังอยู่ในวงจำกัด (Khongsanthia, Nakmai & Jomwinya, 2021) ส่งผลให้ทางกลุ่มได้ปรึกษารื้อกันและเร่งหาวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพและ

มาตรฐาน ทั้งในด้านการจัดองค์กรกลุ่มให้ชัดเจนและพัฒนาอุปลักษณะผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันได้ แต่ข้อจำกัดสำคัญคือทางกลุ่มขาดองค์ความรู้และโอกาสการเข้าถึงความช่วยเหลือด้านการปรับปรุงมาตรฐาน ทำให้ขาดประสิทธิภาพของการผลิตและการแข่งขันทางการตลาดไปด้วย

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการยกระดับขีดความสามารถของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ตำบลนาจั่ว อำเภอสักคม จังหวัดหนองคาย ให้ขับเคลื่อนสู่ในระดับที่ได้มาตรฐานและสามารถแข่งขันได้อันได้แก่ การยกระดับกลุ่มผู้ซื้อของจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ให้น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับของตลาด ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เกิดความอยู่รอด มั่นคง และยั่งยืนต่อไปในอนาคต ภายใต้บริบทการแข่งขันทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และศักยภาพกลุ่มเบื้องต้นของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ตำบลนาจั่ว อำเภอสักคม จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อจัดกิจกรรมการยกระดับกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งสู่มาตรฐานวิสาหกิจชุมชน ตำบลนาจั่ว อำเภอสักคม จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อกำกับติดตามการเข้าสู่มาตรฐานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ตำบลนาจั่ว อำเภอสักคม จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นประเภทการวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนา (Area-base research for development) ระยะเวลาทำการศึกษาวิจัย (เฉพาะส่วนนี้) ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2565 - มกราคม พ.ศ. 2566 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) ระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผ่านการพิจารณาและรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เลขที่รับรอง อว. 0622.7/615 (ประเภทพิจารณาแบบเร่งด่วน) โดยแบ่งเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) จะใช้การกำหนดประชากรและเลือกตัวอย่างจากสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้ง ตำบลนาจั่ว อำเภอสักคม จังหวัดหนองคาย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) เรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา จำนวนปีที่มีประสบการณ์ในการทำเกษตรกรรม ตัวแปรตามคือ ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารและจัดการกลุ่ม (2) ความรู้และทักษะอาชีพ (3) คุณภาพผลิตภัณฑ์/สินค้า และ (4) การพัฒนากลุ่มอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) จะใช้การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ตำบลนาจั่ว อำเภอสักคม จังหวัดหนองคาย จำนวน 12 คน ได้แก่

ประธานกลุ่ม 1 คน, รองประธานกลุ่ม 2 คน, เลขานุการ 1 คน, เกรียนุญิก 1 คน และกรรมการกลุ่ม 7 คน โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากประธานกลุ่มจำนวน 1 ครั้ง การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จำนวน 1 ครั้ง ร่วมกับการสำรวจและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานกลุ่มอาชีพ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ศักยภาพ SWOT analysis และ TOWS matrix การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตีความเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัย รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและหลักการทำวิจัยเรื่องนี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ระหว่างคณะผู้วิจัย กลุ่มเกษตรกร และชุมชน เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพ ไปจนถึงการกำหนดกลยุทธ์เพื่อออกแบบกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาาร่วมกัน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยวิธีการสำคัญ เช่น การจัดเวทีชุมชน การระดมสมอง การประชุมกลุ่ม การสนทนากลุ่ม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิจัยนี้เชื่อมโยงกับปัญหา ความต้องการ และสามารถเกิดประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมายอย่างสูงสุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปโดยแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเรื่องความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม 30 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 และเพศหญิงจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 30-39 ปี และ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.7 และ 33.3 ตามลำดับ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่คือ ประถมศึกษา และ มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 36.7 และ 33.3 ตามลำดับ ส่วนใหญ่จำนวนปีที่มีประสบการณ์ในการทำเกษตรกรรมอยู่ในช่วง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 และมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกันในทุกตัวแปรอิสระที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ตำบลนาจั่ว อำเภอสงคม จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม

สภาพการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการบริหารและจัดการกลุ่ม	2.05	.65	น้อย
2. ด้านความรู้และทักษะอาชีพ	2.09	.63	น้อย
3. ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์/สินค้า	2.09	.61	น้อย
4. ด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ	2.16	.66	น้อย
รวม	2.10	.64	น้อย

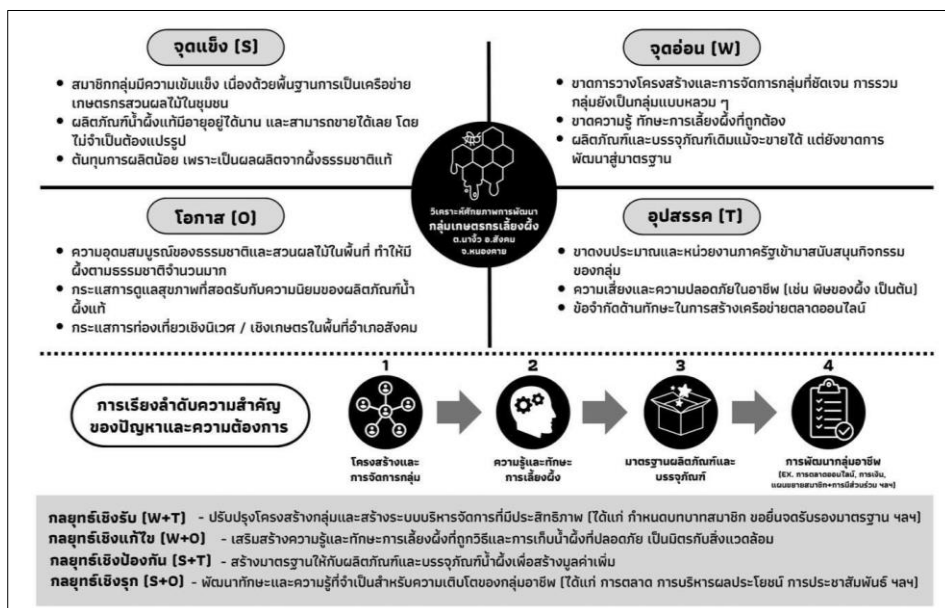
จากตารางที่ 1 พบว่า เกษตรกรเลี้ยงผึ้งมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินของกลุ่มตนเองโดยภาพรวมในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารและจัดการกลุ่มมีความระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.05$) รองลงมาคือ ด้านความรู้และทักษะอาชีพ และด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์/สินค้า ($\bar{X} = 2.09$) และด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ ($\bar{X} = 2.16$) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มที่ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งยังมีโครงสร้างแบบหลวมๆ ไม่มีข้อตกลงภายในที่ชัดเจน จึงยังไม่มีภาระจดทะเบียนรับรองมาตรฐานกลุ่มใด ๆ ตลอดจนมีข้อจำกัดด้านความรู้และทักษะเลี้ยงผึ้งโพรงป่าที่ถูกต้อง ปัญหาด้านคุณภาพและภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ และขาดการวางแผนทิศทางการพัฒนากลุ่มอาชีพในอนาคต ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สภาพการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งยังคงพบปัญหาในทุกด้าน

ข้อมูลจากการจัดเวทีสนทนา สัมภาษณ์กลุ่ม และสัมภาษณ์เดี่ยวประธานกลุ่ม เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มอาชีพของเกษตรกรเลี้ยงผึ้งด้วยเครื่องมือ SWOT analysis พบว่า จุดแข็งสำคัญคือ การรวมกลุ่มมีความเข้มแข็ง เนื่องจากเป็นเกษตรกรในชุมชนเดียวกัน ส่วนใหญ่อยู่ในเขตบ้านช้างเจียง หมู่ 2 รองลงมาคือบ้านดงป่าเปลือย หมู่ 6 บ้านนาจั่ว หมู่ที่ 7 และบ้านเทาใต้ หมู่ที่ 3 ทำให้ง่ายต่อการติดต่อ รวมถึงผลิตภัณฑ์มีต้นทุนการผลิตต่ำ เพราะเป็นผลพลอยได้จากการทำสวนผลไม้ ทั้งยังมีอายุอยู่ได้นาน และสามารถขายได้เลยโดยไม่ต้องแปรรูป ประกอบกับโอกาสในด้านความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรในพื้นที่และความต้องการของตลาดที่มาพร้อมกระแสสุขภาพ จึงทำให้ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งแท้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนและอุปสรรคสำคัญคือ ขาดการวางแผนโครงสร้างการจัดการภายในที่ชัดเจน เพราะเป็นกลุ่มที่รวมตัวกันแบบหลวม ๆ ทั้งยังขาดความรู้และทักษะในการเลี้ยงผึ้งโพรงป่าที่ถูกต้อง ไปจนถึงขาดงบประมาณและเครือข่ายหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาสนับสนุน ทำให้กระบวนการผลิตและบรรจุภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน ทั้งยังทำให้โอกาสที่จะเข้าถึงการส่งเสริมความรู้และทักษะสำคัญอื่นๆ ได้แก่ การวางแผน การเงิน การตลาดออนไลน์ ฯลฯ มีน้อยตามไปด้วย

เมื่อนำข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามและการจัดเวทีวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มดังกล่าวมาสังเคราะห์จึงพบว่ากลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งมีความต้องการในการพัฒนา กลุ่ม โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาแต่ละด้านจากเร่งด่วนมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ (1) ด้านโครงสร้างและจัดการกลุ่ม (2) ด้านความรู้และทักษะการเลี้ยงผึ้ง (3) ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ และ (4) ด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ จึงนำไปสู่การวิเคราะห์ที่กลยุทธ์ด้วยเครื่องมือ TOWS matrix เพื่อวางแผนการพัฒนา กลุ่มอาชีพ โดยเริ่มจากกลยุทธ์เชิงรับ (W+T) ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างกลุ่มและสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่มีประสิทธิภาพ ตามมาด้วย กลยุทธ์เชิงแก้ไข (W+O) ได้แก่ การเสริมสร้างความรู้และทักษะการเลี้ยงผึ้งที่ถูกต้อง กลยุทธ์เชิงป้องกัน (S+T) ได้แก่ การสร้างมาตรฐานให้กับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์น้ำผึ้งเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และท้ายที่สุดคือ กลยุทธ์เชิงรุก (S+O) ได้แก่ การวางแผนพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นเพื่อความเติบโตของกลุ่มอาชีพในระยะยาว เช่น การตลาด (โดยเฉพาะตลาดออนไลน์) การประชาสัมพันธ์ แผนบริหารผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก การขยายเครือข่ายสมาชิก แผนการมีส่วนร่วมกับชุมชน เป็นต้น

ภาพที่ 1 การจัดเวทีวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง

ภาพที่ 2 สรุปวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ศักยภาพและการวางแผนกลยุทธ์พัฒนาของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง

2. จากกระบวนการวิเคราะห์กลุ่มด้วยเครื่องมือ TOWS matrix ข้างต้น ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาและความต้องการเร่งด่วนของกลุ่มคือการปรับปรุงโครงสร้างและการจัดการภายในให้มีความมาตรฐาน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและการดำเนินงานของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในขั้นตอนอื่น ๆ ซึ่งทางกลุ่มได้เห็นพ้องร่วมกันว่า ควรพัฒนาระดับไปสู่การเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ได้ ดังนั้น คณะผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งจึงได้จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เรื่องการขอจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและการขอยื่นจดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP โดยได้ประสานวิทยากรจากสำนักงานเกษตรอำเภอสังขละและพัฒนาชุมชนอำเภอสังขละ ได้แก่ ความรู้เรื่องความสำคัญ สิทธิประโยชน์ กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ คุณสมบัติ ขั้นตอน และเอกสารการขอยื่นจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและมาตรฐาน OTOP ตลอดจนวิธีปฏิบัติสู่การปรับปรุงมาตรฐานโครงสร้างและกลไกภายในกลุ่มอาชีพ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายหลักของการอบรมครั้งนี้คือกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง และเป้าหมายรองคือกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ใน

ชุมชนที่สนใจ มีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้น 42 คน ทั้งนี้มีการประเมินความพึงพอใจหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม พบว่าผู้เข้าอบรมมีระดับความพึงพอใจเฉลี่ย 4.53 หรืออยู่ในระดับ “พึงพอใจมากที่สุด”

ภาพที่ 3 การอบรมให้ความรู้เรื่องการยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนแก่กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง

3. การกำกับติดตามการเข้าสู่มาตรฐานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง โดยคณะผู้วิจัยได้กำกับและติดตามกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งในด้านการนำองค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมอบรมให้ความรู้เพื่อยกระดับกลุ่มอาชีพสู่มาตรฐานวิสาหกิจชุมชน โดยพบว่า กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งมีการดำเนินการเพื่อขอยื่นจดทะเบียนกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ดังต่อไปนี้

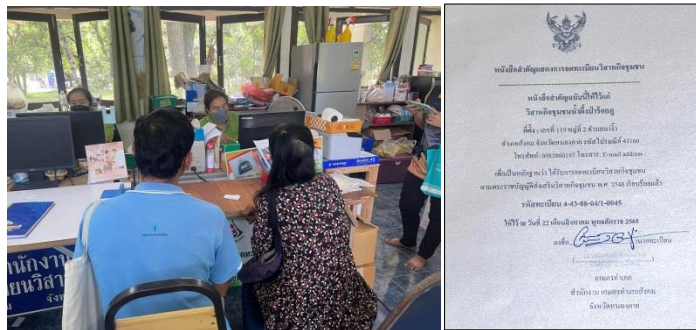
(1) การประชุมกลุ่มเพื่อจัดทำโครงสร้างการบริหารและการจัดการภายในกลุ่ม เพื่อรองรับการขอยื่นจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน โดยมีการเลือกประธานกลุ่ม-รองประธาน-เลขาธิการ-เหรัญญิก การจัดทำผังโครงสร้างเพื่อกำหนดหน้าที่ของสมาชิก การตั้งชื่อกลุ่ม การเลือกที่ทำการกลุ่ม การกำหนดข้อตกลง กติกา และข้อปฏิบัติระหว่างสมาชิก ทั้งนี้ได้จัดทำเป็นวาระการประชุมคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ครั้งที่ 1/2565

ภาพที่ 4 การประชุมเพื่อวางโครงสร้างการบริหารและการจัดการภายในกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง

(2) การดำเนินการขอยื่นจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนต่อกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอสังขาม โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (Community Enterprise Promotion Act B.E. 2548, 2005, p.2) และ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ได้แก่

- ชื่อและที่ตั้งของกลุ่ม ตามมติของการประชุมคณะกรรมการกลุ่ม ครั้งที่ 1/2565 ได้ตกลงใช้ชื่อจดทะเบียน “วิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งป่าร้อยภู” เพื่อสะท้อนถึงผลิตภัณฑ์ “น้ำผึ้งแท้” ที่มาจากความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติของพื้นที่ ดังที่มีการขนานนามภูมิประเทศของตำบลนาจัวโดยคนท้องถิ่นว่า “เมืองร้อยภู”
- ชื่อและที่อยู่ของผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชน โดยกำหนดให้ประธานกลุ่ม 1 คน เลขานุการกลุ่ม 1 คน เป็นผู้ที่มีอำนาจทำการแทน
- ชื่อและที่อยู่ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่เป็นคณะกรรมการ โดยได้รวบรวมทั้งสิ้น 12 คน (ตามหลักเกณฑ์ต้องไม่น้อยกว่า 7 คน) โดยกำหนดที่ทำการเลขที่ 119 หมู่ 2 บ้านจำเริญ ตำบลนาจัว อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย
- กิจกรรมที่วิสาหกิจชุมชนมีความประสงค์จะดำเนินการ ได้แก่ การผลิตและจำหน่ายน้ำผึ้งแท้ และผลิตภัณฑ์อื่นจากผึ้งโพรงป่า (เช่น ขี้ผึ้ง ไขผึ้ง นมผึ้ง) ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ พึ่งพาตนเอง และเกิดประโยชน์สุขต่อคนในชุมชน โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน

ภาพที่ 5 ผู้มีอำนาจแทนเข้ายื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนในชื่อ “วิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งป่าร้อยภู”

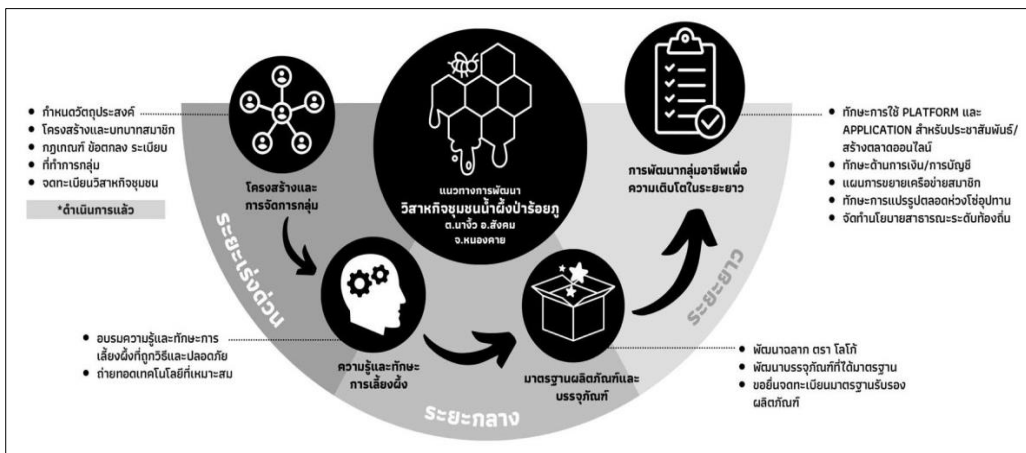
ภาพที่ 6 เปิดป้ายที่ทำการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งป่าร้อยภู

(3) การกำหนดแผนพัฒนากลุ่มอาชีพโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม ภายหลังจากการขอยื่นจดทะเบียนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนแล้ว คณะผู้วิจัยและคณะกรรมการกลุ่มได้ทำการประชุมสรุปการดำเนินงาน และวางแผนการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาตามปัญหาและความต้องการกลุ่มด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ได้มีการเชิญผู้นำชุมชน เข้ามาร่วมรับฟังและร่วมเสนอแนวทางการพัฒนา โดยได้สรุปผลออกเป็นแผนการพัฒนากลุ่มในระยะต่อไป ดังนี้

- การพัฒนาความรู้และทักษะการเลี้ยงผึ้งโพรงป่าที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเป็นการประสานกับหน่วยงานภายนอก (ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด มหาวิทยาลัยในพื้นที่) และจัดเป็น กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการฝึกทักษะ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงผึ้งโพรงป่าจาก ธรรมชาติที่ถูกต้อง ปลอดภัย และได้มาตรฐาน

- การพัฒนาด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การออกแบบตรา ฉลาก โลโก้ รวมถึงสร้างต้นแบบ บรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน สะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและพื้นที่ เพื่อสร้างความโดดเด่นและเพิ่ม มูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน การขอขึ้นจดทะเบียนรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ เช่น OTOP มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) มาตรฐานองค์การอาหารและยา (อย.) เป็นต้น

- การพัฒนากลุ่มในทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการเติบโตของกลุ่มในระยะยาว ได้แก่ การจัด อบรมทักษะการใช้สื่อแพลตฟอร์ม (Platform) หรือแอปพลิเคชัน (Application) เพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และสร้างเครือข่ายตลาดออนไลน์ การอบรมทักษะด้านการเงิน/การบัญชี/การตลาด ทักษะการบริหาร ผลประโยชน์สมาชิก ทักษะการแปรรูปตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) หรือกระบวนการต้นน้ำ-กลางน้ำ- ปลายน้ำ การทำแผนขยายเครือข่ายสมาชิก รวมไปถึงการจัดทำแนวทางการจัดทำนโยบายสาธารณะระดับ ท้องถิ่นในด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ เพื่อขยายผลความสำเร็จสู่กลุ่มอาชีพอื่นๆ ในชุมชน

ภาพที่ 7 สรุปแผนแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งป่าร้อยภูในด้านอื่น ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การยกระดับกลุ่มอาชีพผู้มาตรฐานวิสาหกิจชุมชน กรณีกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ตำบลนาจั่ว อำเภอสันติสุข จังหวัดหนองคาย สามารถแยกอภิปรายตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. การศึกษาปัญหา ความต้องการ และศักยภาพกลุ่มเบื้องต้นของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานตามหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ปัญหาภายในที่สำคัญคือ ขาดโครงสร้างและกลไกกลุ่มที่ชัดเจน จึงทำให้กลุ่มขาดมาตรฐานการบริหารจัดการ ทั้งยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการผลิตน้ำผึ้ง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมถึงการพัฒนาสู่ความเติบโตในอนาคต เช่น ทักษะการตลาด

ออนไลน์ การเงิน การบัญชี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sangayotin (2017) ซึ่งพบปัญหาในการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดแคลนแรงงาน ขาดความรู้ด้านการตลาด ขาดความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และขาดการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

อย่างไรก็ตาม กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งมีศักยภาพด้านพื้นที่ โดยเฉพาะปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย มีความสัมพันธ์ภายในกลุ่มที่เข้มแข็ง ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งก็มีจุดแข็งเพราะเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งยังใช้ต้นทุนต่ำ ทางกลุ่มจึงมีความต้องการพัฒนาในด้านโครงสร้างและการจัดการกลุ่มเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านความรู้ และทักษะการเลี้ยงผึ้ง ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ และด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pungkid, et al. (2016) ที่ศึกษาการพัฒนากลุ่มอาชีพสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพยุหะ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยพบว่าสภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ด้านการบริหารสมาชิก ด้านคุณภาพสินค้าหรือบริการ ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลและ และด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพ ตามลำดับ นอกจากนี้ ในด้านระเบียบวิธีวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Pongprayong & Chantaranamchoo (2013) ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่าง วิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ ด้านองค์ความรู้ และด้านเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นบริบทเดียวกันกับงานวิจัยการยกระดับกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งครั้งนี้ นั่นคือ บริบทของการวิเคราะห์เพื่อค้นหา ศักยภาพ ปัจจัยสำคัญ และวางแผนเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพและผลิตภัณฑ์สู่มาตรฐาน

2. การจัดกิจกรรมยกระดับกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้งสู่มาตรฐานวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้การขอจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและการขอขึ้นจดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อให้กลุ่มอาชีพทราบถึงหลักเกณฑ์ ขั้นตอน เอกสารสำคัญ สิทธิประโยชน์ และเล็งเห็นความสำคัญของการขอขึ้นจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างกลุ่มให้มีมาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Saybunjaung & Banjongthititan (2021) ที่ศึกษาการพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยมีการจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและขั้นตอนเกี่ยวกับการขอจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้กลุ่มอาชีพเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการยกระดับมาตรฐานโครงสร้างกลุ่มอาชีพของตนสู่การขอขึ้นจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

3. การกำกับติดตามการเข้าสู่มาตรฐานวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง พบว่ากลุ่มอาชีพมีการนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมไปปรับใช้ในการวางแผนโครงสร้างกลุ่มและกลไกการจัดการภายใน ได้แก่ ชื่อกลุ่ม โครงสร้างผู้บริหาร-กรรมการ ข้อตกลงและข้อปฏิบัติสำหรับสมาชิก จากนั้นจึงมีการยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกับสำนักเกษตรอำเภอสังขมิในชื่อ “วิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งปาร์รอยู” โดยเป็นไปตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ยังได้จัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาในระยะต่อไป ได้แก่ การพัฒนาด้านความรู้ และทักษะอาชีพ ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ และด้านการพัฒนาในทักษะเพื่อความเติบโตในระยะยาว เช่น ทักษะการตลาด การประชาสัมพันธ์ การเงิน การแปรรูป และยกระดับศูนย์นโยบายสาธารณะระดับ

ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Thongkue, et al. (2022) ที่ได้ศึกษาแนวทางส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากน้ำผึ้ง กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงผึ้งโพรงและชันโรง ตำบลปันแต อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยมีการติดตามการดำเนินงานของกลุ่มแล้วพบว่า แนวทางสำคัญคือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน ความรู้ และทักษะด้านการเลี้ยงผึ้งและแปรรูป รวมถึงด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ที่จะทำให้ได้ภาคีเครือข่ายกลุ่ม อันจะทำให้กลุ่มเกิดความยั่งยืนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ สามารถใช้แนวทางและแผนพัฒนาระดับกลุ่มแต่ละด้านในการจัดกิจกรรมสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพ และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ความยั่งยืน โดยแบ่งเป็นแผนกิจกรรมในระยะเร่งด่วน ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้เกิดดำเนินงานมีประสิทธิภาพและความยั่งยืนต่อไป

2. คุณค่าในเชิงระเบียบวิธีวิจัยของงานวิจัยนี้ คือ สามารถนำวิธีการศึกษาไปปรับใช้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีปัญหาหรือความต้องการในลักษณะเดียวกันนี้ให้มีการยกระดับสู่โครงสร้างและกลไกกลุ่มที่เข้มแข็งได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยในเชิงพัฒนาเพื่อเพิ่มความรู้ และทักษะในด้านการเลี้ยงผึ้ง การพัฒนามาตรฐานด้านผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสู่การรับรองมาตรฐาน

2. ควรมีการพัฒนาทักษะหรือความรู้ที่จำเป็นต่อความยั่งยืนของกลุ่มในระยะยาว เช่น การให้ความรู้เรื่องการเงิน การอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้แพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันสำหรับจำหน่ายสินค้าทางช่องทางออนไลน์ การจัดการศึกษาดูงานแก่กลุ่มสมาชิกเพื่อถอดบทเรียนจากกลุ่มอาชีพอื่นที่ประสบความสำเร็จ การกำหนดแผนการถ่ายทอดภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์สู่สมาชิกรุ่นต่อไป เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การยกระดับกลุ่มและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรสู่มาตรฐาน กรณีกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงผึ้ง ตำบลนาจิว อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ด้าน ววน.) ประเภท Fundamental Fund: FF ขอขอบคุณสำนักงานเกษตรอำเภอสังขมและพัฒนาชุมชนอำเภอสังขมที่ให้ความอนุเคราะห์วิทยากรกิจกรรมอบรมให้ความรู้ ตลอดจนถึงกำนันตำบลนาจิว คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งปาร์รอยทุกท่านที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลและเข้าร่วมโครงการวิจัยมา ณ โอกาสนี้

References

Chaimeekhieo, W. (2022, August 18). Chairman, Roi Phu Wild Honey Community Enterprise. Interview. [In Thai]

- Community Enterprise Promotion Act (No.2) B.E. 2562. (2019, April 16). **Thai Government Gazette, 136(50A), 32-37.** [In Thai]
- Community Enterprise Promotion Act B.E. 2548. (2005, January 18). **Thai Government Gazette, 122(6A), 1-13.** [In Thai]
- Community Enterprise Promotion Division, Department of Agricultural Extension. (2022). **List of Community Enterprises/Community Enterprise Network who have been registered.** [Online]. Available : https://smce.doe.go.th/smce1/report/result_doc_count_detail.php?levelSearch=2®ion=4&province=43&hur=&tambon=&typeDate=&year=2015&statusSmce=2 [2022, July 3]. [In Thai]
- Khongsanthia, C., Nakmai, C. & Jomwinya, W. (2021). **The Summarizing Report of Lessons, Experiences and Results; The Integrated Subdistrict Economic and Social Upgrading Project (U2T) Na Ngio Subdistrict, Sang Khom District, Nong Khai Province.** Udon Thani : The Research and Development Institute, Udon Thani Rajabhat University. [In Thai]
- Nong Khai Provincial Agriculture Extension office. (2016). **The Strategic Plan for Development of Nong Khai Provincial Agriculture Extension Office (5 year period) 2018-2022.** [Online]. Available : <http://www.nongkhai.doe.go.th> [2022, July 3]. [In Thai]
- Nong Khai Provincial Public Relations Office. (2019). **Nong Khai; Farmers in Sang Khom district gathered to plant cocoa.** [Online]. Available : https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TCATG190320100717939 [2022, July 3]. [In Thai]
- Office of the National Economics and Social Development Council. (2016). **The 12th National Economic and Social Development Plan (2017-2021).** Bangkok : Prime Minister's Office. [In Thai]
- Pongprayong, K. & Chantaranamchoo, N. (2013). The Development Approach of Small and Micro Community Enterprise Processing and Product Group Samutsongkram Province. **Silpakorn Educational Research Journal, 5(1), 108-120.** [In Thai]
- Pungskid, N., Intaprom, W., Treechai, T. & Chatbhooti, S. (2016). Occupational Group Development into Community Enterprise in Phutoei Municipality of Phetchabun Province. **Phranakorn Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences), 11(2), 201-214.** [In Thai]
- Sangayotin, T. (2017). Success Factors of Community Enterprise Operations. **Journal of Graduate School of Commerce Burapha Review, 12(2), 11-25.** [In Thai]

- Saybunjaung, W. & Banjongthititan, S. (2021). The Development of Participatory Community of Occupational Group into Community Enterprise for Tambon Ban Kang, Mueang District, Sa Kaeo Province. **Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn**, **16**(2), 91-104. [In Thai]
- The Working Group of the Integrated Sub-district Economic and Social Upgrading Project (U2T) Na Ngio Sub-district, Sang Khom District, Nong Khai Province. (2021). **The Condition Report of Na Ngio Sub-district, Sang Khom District, Nong Khai Province (data for 6 months January – June 2021) the Research and Development Office, Udon Thani Rajabhat University 17 May 2021**. Udon Thani : The Research and Development Institute, Udon Thani Rajabhat University. [In Thai]
- Thongkue, A., Damrongwattana, J., Khaenamkaew, D., Dechochai, U. & Kongkawai, S. (2022). Suanphueng Pantae: Guidline for Promote Processing Honey Products Case Studies Bee Farming Group and Chanrong Community Enterprise, Pantae Sub-district, Khuankhanun District, Phatthalung Province. **Journal of Social Science Development**, **5**(1), 1-14. [In Thai]
- Treetrapetch, N., Jamjumrus, T. & Chantanasombat, W. (2021). Factors Affecting the Success of Thai Beekeepers in Beekeeping. **Journal of Social and Buddhistic Anthropology**, **6**(5), 359-377. [In Thai]
- Wilai, P. (2022). August 18). Committee, Roi Phu Wild Honey Community Enterprise. Interview. [In Thai]